



พุทธทาสภิกขุ

## การศึกษา ชนิดที่นำ โลกไปสู่ความพินาศ

บรรยายอบรมในที่ชุมนุมครูแห่งหนึ่ง

เมื่อ ๒๒ มกราคม ๒๕๐๘

( ต่อจากฉบับที่แล้ว )

ทีนี้ เราจะได้คุยกันในแง่ที่ว่า นำในทาง  
วิญญานหรือส่องแสงสว่างอย่างไร อาจจะนำมา  
ใช้ได้แม้ในปัจจุบันนี้ได้อย่างไร ขอให้เรานึกดู  
ให้ดีๆ ว่า การสอน ก. ข. ก. กา ก็เป็นการนำ  
ดวงวิญญานชนิดหนึ่งเหมือนกัน เพราะเป็นการ  
ทำแสงสว่างให้เกิดขึ้น ในคำที่จะให้รู้หนังสือ  
เมื่อสูงขึ้นไปถึงการสอนทางจรรยา มารยาทต่าง ๆ  
หรือศีลธรรมต่างๆ ก็ยังเป็นการส่องแสงสว่างยิ่ง  
ขึ้น จึงเป็นการนำในทางวิญญานยิ่งขึ้น แม้แต่

ครูที่สอนให้รู้จักประกอบอาชีพ การหัตถกรรม  
หรือศิลปะต่างๆ ก็ล้วนเป็นการให้แสงสว่างอย่าง  
หนึ่งๆ ด้วยกันทั้งนั้น เพราะฉะนั้นจึงเป็นการ  
ส่องแสงสว่างให้แก่ดวงวิญญานของสัตว์เหล่านั้น  
ให้เดินไปได้โดยสะดวกสบาย ตามทางที่ควรจะ  
เดินไป *อคมคติของครู* จึงได้แก่การนำ  
วิญญาน หรือ ความเป็นผู้นำในทางวิญญาน  
ของสัตว์ทั้งหลาย นั่นเอง

เมื่อเรา แบ่ง แยก คน ใน โลก ออก เป็น -  
(อ่านต่อหน้า ๔๔)

การศึกษา ฯ (ต่อจากหน้า ๔๑)

ประเภทๆ เราก็จะพอเห็นได้ว่า บุคคลที่เรียกว่า  
ครูนั้น ควรตั้งอยู่ในฐานะประเภทสูงสุด เป็น  
ปุชนิยบุคคล เพราะว่าคนทุกคนจะต้องรับ  
ต้องได้รับการนำของบุคคลประเภทที่เรียกตัวเอง  
ว่า ครู มันจึงจะไปรอด ถ้าไม่อย่างนั้นแล้ว ก็จะมี  
งมงายเหมือนตั้งแต่เกิดมา ไม่มีทางที่จะเจริญก้าวหน้า  
ได้ จึงกล่าวได้ว่า ครูเป็นผู้นำโลก หรือ  
เป็นผู้ถือคบเพลิง ถือตะเกียง ที่มีแสงสว่างชูส่อง  
ให้คนทั้งโลกเดินตามไป นี่เป็นความจริงที่ไม่  
ต้องกล่าวให้เกินจากความจริง กล่าวตรงไปตรง  
มา ตามเรื่องตามราว ตามอุดมคติของมันก็พอ  
เราจะเห็นได้ว่า ครูเป็นผู้บงการวิญญาน และ  
เป็นผู้นำผู้จูงทางวิญญานของบุคคลประเภทอื่น

ถ้าเราจะสงสัยว่า ครูคนแรกคือใคร เรา  
ก็ต้องให้เกียรติแก่บิดามารดาของเราเป็นอย่าง  
ยิ่งคือมองไปถึง บิดามารดา ซึ่งเป็นครูคนแรก  
ที่สุดในโลก เพราะเป็นผู้ที่ให้แสงสว่างแก่เด็ก  
หรือแก่บุตรีดา ที่เพิ่งคลอดเพิ่งเกิดมา ตั้งแต่  
อ่อนแต่อดอกก็เหมือนกัน แต่ที่รวมอยู่ในคำว่า  
ครู พระพุทธเจ้าท่านเรียกว่า บุปผาจารย์ คือ  
อาจารย์หรือครูคนแรกของสัตว์ในโลก ท่านเรียก  
บิดามารดาว่าอย่างนั้น เพราะฉะนั้น อุดมคติ  
ของครู แม้ที่มุ่งหมายถึงบิดามารดา ก็ไม่มีอะไร  
อื่น นอกไปจากการนำในทางแสงสว่าง หรือการ

นำวิญญานด้วยแสงสว่าง เราจึงเห็นได้ว่า บุคคล  
ที่เป็นครูนั้น เป็น ปุชนิยบุคคลโดยแท้จริง

ที่ว่า เป็นปุชนิยบุคคลก็เพราะว่า หนักอยู่  
บนศีรษะของคนทุกคน คนทุกคนจะต้องเคารพ  
บูชา จะต้องขอบแทนคุณ เมื่อครูอยู่ในฐานะที่  
เป็นปุชนิยบุคคล เช่นเดียวกับกับสาวกของพระ  
สัมมาสัมพุทธเจ้า หรือมีความหมายอย่างเดีย  
งกับพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเช่นนี้แล้ว การเป็น  
ครูไม่ใช่เรื่องเล็กน้อย การเรียกตัวเองว่าครู ไม่  
ใช่เป็นของที่ทำได้เล่นๆ เพราะครูที่แท้จริง มี  
ความหมายอย่างนั้น ถ้าทำไปไม่ถูกต้องตาม  
อุดมคติของครู ก็กลายเป็นครูปลอม ในที่สุด  
ก็สูญเสียความเป็น ปุชนิยบุคคล กลายมาเป็นลูก  
จ้าง เหมือนกับที่เขาประณามครูบางคนในที่บาง  
แห่ง ว่าไม่เป็นครู แต่เป็นเพียงลูกจ้างที่รับจ้าง  
สอนหนังสือเท่านั้น

เหตุที่อุดมคติสูญเสียไปนั้นก็เพราะว่าผู้  
เป็นฝ่ายทำผิดเอง ไม่ใช่อุดมคติของครูผิด อุดม  
คติของครูยังคงถูกอยู่เสมอไป ในฐานะเป็นผู้  
นำสัตว์ในทางวิญญาน แต่ครูผู้หนึ่ง หรือผู้ที่เรี  
กตัวเองว่าครูผู้หนึ่งมาละเลยอุดมคตินั้นเสีย เพราะ  
ถือว่าอุดมคติกินไม่ได้ ซื่ออะไรๆ ก็ซื่อไม่ได้  
เลย มุ่งหวังแต่เพียงค่าจ้างหรือเงินเดือน มาทำตน  
ให้เป็นลูกจ้างไปเสีย ก็สูญเสียความเป็นปุชนิ  
ยบุคคล

(ยังมีต่อ)